

Spørgeskemaer til børn og unge

Denne metode er oplagt for dig, som:

- ønsker indsigt i omfang, udbredelse og variationer i børns oplevelser, adfærd og holdninger til et emne
- kan få kontakt til større grupper af børn, fx skoleklasser, børn i dagtilbud, alle der i en bestemt tidsperiode har været i kontakt med en bestemt myndighed eller andet.

Metoden kræver kompetencer eller kendskab til:

- udarbejdelse af spørgeskemaer
- statistiske analyser.

Metoden kræver resurser i form af:

- adgang til digitalt spørgeskemamodul, hvis man ønsker en digital løsning, fx Enalyzer, Survey Monkey eller lignende
- adgang til program, der kan håndtere data til statistiske analyser fx SPSS, SAS eller STATA
- god tid, blandt andet fordi en god spørgeskemaundersøgelse kræver både indledende og opfølgende kvalitative interviews.

I dette afsnit ser vi nærmere på nogle af de muligheder, man kan benytte sig af, og hvad man skal være opmærksom på, når man skal lave spørgeskemaer til børn og unge, der kan læse nogenlunde sikkert – det vil sige børn fra omkring ti år og opefter.

En god spørgeskemaundersøgelse blandt børn og unge, uanset alder, kan bestå af tre dataindsamlinger:

- Indledende, eksplorative interviews
- Selve spørgeskemabesvarelsene
- Opfølgende, uddybende interviews.

BØRNERÅDETS BØRNE- OG UNGEPANEL

Børnerådets Børne- og Ungepanel består typisk af 2.500 børn fordelt på omkring 100 skoleklasser over hele landet. Klasserne er med i panelet tre år ad gangen, og i nogle perioder har det bestået af børn fra 4., 5. og 6. klasse, andre gange af børn og unge fra 7., 8. og 9. klasse. Klasserne bliver udtrukket af en statistikkyndig, så de er repræsentativt fordelt på blandt andet skolestørrelse, skoletype og geografi. To gange årligt besvarer børnene et webbaseret spørgeskema med ca. 40 – 60 spørgsmål.

INDLEDENDE INTERVIEWS

Det er selvsagt vigtigt at sikre sig, at de børn, der deltager i spørgeskemaundersøgelsen, forstår de spørgsmål, man stiller dem. Usikkerhed omkring eksempelvis ordvalg eller emner kan man få afklaret gennem en række kvalitative interviews, inden man laver selve spørgeskemaet. Disse interviews kaldes også sonderende eller eksplorative.

Formålet med de indledende interviews er:

- at forstå, hvordan børn i målgruppen taler om et bestemt emne – hvilke ord og begreber bruger de selv?
- at få klarhed over, hvor langt børnenes forståelse af et fænomen eller et begreb rækker – og om deres forståelse adskiller sig fra den gængse (voksne) forståelse
- at forstå, hvad der er specielt vigtigt og betydningsfuldt for børnene inden for det givne tema.

Det indledende interview kan gribes an på to forskellige måder: som en fælles brainstorm med en større gruppe børn eller som interviews med ét eller flere børn ad gangen. Det vigtige ved denne type interviews er, at man opnår større klarhed over, hvordan man kan gå videre med sin undersøgelse. Man bruger altså de indledende interviews til at udvikle et spørgeskema, der er i øjenhøjde med de børn eller unge, som skal besvare spørgeskemaet. Det er her, man undersøger, hvordan børnene taler om et bestemt emne, og om der er temaer, de er særligt optagede af. Fx når børn snakker om mobning, skelner de så mellem digital mobning og anden mobning? Og bruger de bestemte ord til at beskrive bestemte fænomener?

I interviewene skal man dels spørge ind til børnenes forståelse af det konkrete emne, dels gøre plads til, at de selv kan komme med nye og egne perspektiver på emnet.

HVEM OG HVOR MANGE BØRN SPØRGER MAN I DE INDLEDENDE INTERVIEWS?

Det bør ikke være de samme børn, som deltager i indledende eksplorative interviews og i selve spørgeskemaet, da det kan gå ud over **validiteten** i undersøgelsen. Til gengæld er det en fordel, hvis børnene har samme alder og nogenlunde samme erfaringer i forhold til emnet.

Hvor mange børn, man skal interviewe, afhænger af, hvornår man synes, emnet er belyst tilstrækkeligt. Det kan være alt mellem 4 og 20 børn, alt afhængigt af emnets bredde, børnenes alder, om interviewene er individuelle eller i grupper, og hvor længe man lader de enkelte interviews vare.

En spørgeskemaundersøgelses **validitet** er et udtryk for, om man rent faktisk måler det, man ønsker at måle.

For at få belyst sit emne så bredt som muligt og i overensstemmelse med den stikprøve, der skal besvare spørgeskemaet, er det en god idé at interviewe børn med forskellige erfaringer. Skal man fx lave en undersøgelse, der handler om børns oplevelse af økonomi eller finanskrisen, bør man interviewe børn, der kommer fra både velhavende og mindre velhavende familier. Handler undersøgelsen om familieliv, vil det være meningsfuldt både at snakke med børn, der lever i kernefamilier, børn, der bor alene med en forælder, delbørn osv. Hvis ens undersøgelse kun involverer en helt specifik gruppe børn, fx børn der er anbragt, bør man foretage sine indledende interviews med børn fra samme målgruppe.

INDLEDENDE INTERVIEWS I BØRNERÅDETS PANELUNDERSØGELSER

Børnerådet har et samarbejde med såkaldte ambassadørklasser og -børnehaver, som vi gennemfører både de indledende og opfølgende interviews med forud for en spørgeskemaundersøgelse. I Børne- og Ungepanelet gennemføres som regel interviews med cirka ti børn fra to forskellige skoler i den indledende dataindsamling. Hvis der laves klassebrainstorms, er det som regel i to klasser. I Minibørnepanelet deltager mellem 15 og 30 børn fra to til fire forskellige institutioner i de indledende, eksplorative interviews. Når man involverer flere små børn i de indledende interviews, er det, fordi små børns forståelsehorisont ofte ligger længere fra voksnes end ældre børns.

Baggrundsspørgsmål er de spørgsmål, som man efterfølgende kan sammenholde med andre svar og således lave statistiske analyser ud fra.

Det **partielle bortfald** refererer til de respondenter, der påbegynder besvarelsen af spørgeskemaet, men ikke færdiggør det.

INTERVIEWGUIDE TIL INDLEDENDE INTERVIEWS

I de indledende, eksplorative interviews skal interviewguiden være åben i sin tilgang, så børnene kan komme med deres umiddelbare tanker, holdninger og erfaringer om undersøgelsesemnet og hjælpe med at sikre, at spørgeskemaet 'rammer rigtigt' i forhold til emnet. Børnenes alder har stor betydning her: Børn på ti år tænker og taler fx anderledes, end unge på 15 år gør. Det er vigtigt at tilpasse spørgsmål og begreber, for at børnene ikke skal føle sig talt op eller ned til – og for at de ganske enkelt forstår spørgsmålene (læs om interviews med ældre versus yngre børn kapitel 4, s. 93)

OPBYGNING AF SPØRGESKEMAET

Et godt spørgeskema starter med en god introtekst, hvor børnene fx kan læse om afsender, anonymitet, og hvad spørgeskemaet indeholder. Efter introteksten vil man som regel stille en række indledende **baggrundsspørgsmål** om fx køn, etnicitet og alder. Som respondent vil det ofte være rart at starte med nogle spørgsmål, man ikke er i tvivl om og ikke skal bruge så meget energi på at overveje; det giver en god og tryk start.

BØRNERÅDETS INTROTEKST TIL BØRNE- OG UNGEPANELET

I introteksten for spørgeskemaer til Børne- og Ungepanelet får børnene blandt andet at vide, at det er dem, der er eksperter i deres eget liv, og at der derfor ikke er rigtige eller forkerte svar på spørgsmålene. De får også at vide, at de er anonyme. Af og til udlodder Børnerådet en præmie, som klassen kan vinde, når de besvarer et spørgeskema – det fortæller vi også om i introteksten for at øge børnenes motivation for at gennemføre hele spørgeskemaet.

Rækkefølgen af de efterfølgende spørgsmål er mere vanskelig. Ofte anbringer man de mest følsomme spørgsmål til sidst i spørgeskemaet for at begrænse det **partielle bortfald**.

Desuden bør man overveje, om spørgsmålsrækkefølgen kan have betydning for de svar, børnene giver. Hvert spørgsmål sporer børnene ind på bestemte tanker, oplevelser eller holdninger, og det forrige spørgsmål kan derfor påvirke den måde, børnene besvarer det efterfølgende spørgsmål på. Fx kan et spørgsmål om, hvor lang tid man bruger sammen med sine forældre, påvirke, hvordan man besvarer følgende spørgsmål om, hvorvidt man synes, man har gode forældre.

Spørgeskemaets længde

En tommelfingerregel, når det drejer sig om spørgeskemaer til børn og unge mellem 10 og 15 år, er, at det højst må tage ca. 30 minutter at besvare. Tager det længere tid, er der risiko

for, at nogle mister koncentrationen og ikke færdiggør skemaet. Antallet af spørgsmål kan dog variere meget i forhold til, hvor gamle børnene er, og hvilken type spørgsmål man stiller. Jo yngre børn er, desto kortere tid kan de generelt sidde koncentreret om en opgave som denne.

SPØRGSMÅLENE I SPØRGESKEMAET

Spørgeskemaspørgsmål kan groft opdeles i to typer: **faktuelle spørgsmål** og **holdnings-spørgsmål**. Det er vigtigt at være opmærksom på, hvilke typer spørgsmål man stiller. Dels fordi et spørgeskema, der udelukkende består af faktuelle spørgsmål, kan være kedeligt for børnene at svare på, dels fordi spørgsmålstypen har betydning for **svarnøglen** til børnene. Endelig fordi spørgsmålstypen også har betydning for, hvilken form for viden man indsamler ved hjælp af spørgeskemaet.

Det kan dog være vanskeligt at bestemme, om et spørgsmål er faktisk eller et holdnings-spørgsmål, og nogle gange kan der være tale om begge dele samtidig. Hvis man fx spørger unge fra skilsmissefamilier, om de har haft behov for rådgivning i forbindelse med deres forældres brud, kan spørgsmålet opfattes som faktisk, men det forudsætter samtidig en vurdering af behovet for rådgivning. Sammensatte spørgsmål kan stille særlige krav til den efterfølgende tolkning, fordi der kan opstå tvivl om, hvad det undersøgte egentlig består af: Har man undersøgt et faktisk forhold eller afdækket børnenes subjektive vurdering af en given situation eller oplevelse?

Børnenes alder har stor betydning for, hvilken type spørgsmål man kan stille. Jo yngre børnene er, des sværere vil de have ved holdningsspørgsmål og sammensatte spørgsmål. Men det vil altid først og fremmest afhænge af, hvor konkret og vedkommende emnet er for børnene.

HAV FOKUS PÅ BØRNEHENS HUKOMMELSE

Særligt for yngre børn kan det være en udfordring at aktivere hukommelsen. En tommelfingerregel er, at jo mere specifikt man spørger til situationer og oplevelser, jo kortere bør tidsrammen være. Det kan være vanskeligt at huske, hvad man fik at spise til aftensmad i forrige uge, eller hvad man syntes om at gå i skole for to år siden. Det er en god idé at afgrænse sine spørgsmål, så de handler om den nære fortid, fx denne uge, denne måned eller de seneste seks måneder, og på den måde afdække et øjebliksbillede af, hvordan børnene har det. Selve tidsafgrænsningen er også vigtig. Hvis man ikke inkluderer en tidsafgrænsning i sit spørgsmål, kan man reelt ikke vide, om børnene har svaret på, om de fx nogensinde har spist fisk til aftensmad, eller om de har spist fisk inden for den seneste uge.

Faktuelle spørgsmål kan både være traditionelle baggrundsspørgsmål (fx køn og alder) og spørgsmål om adfærd, fx om man går til sport i sin fritid.

Et **holdningsspørgsmål** handler om, hvordan man oplever noget, fx hvad man synes om at gå i skole.

Svarnøglen er den række svarmuligheder, som fremgår ved hvert spørgsmål. En enkel svarnøgle er fx muligheden for at svare dreng eller pige.

Betydningsvidden i et ord handler om, hvor mange forskellige betydninger og fænomener det enkelte ord kan rumme. Ord med stor betydningsvidde er fx demokrati, sygdom og tryghed. Disse ord kan forstås på flere måder og have forskellige betydninger for forskellige mennesker.

Operationalisering betyder, at man 'oversætter' fra teori og faglige begreber til den levede virkelighed ved at finde de konkrete forhold og ting, man kan spørge ind til, for at belyse begrebet. Eksempelvis kan en operationalisering af begrebet trivsel betyde, at man spørger ind til forhold som tristhed, mavepine osv., der er tegn på mistrivsel.

Spørgsmålsvaliditeten henviser til, om man med sit spørgsmål faktisk måler det, man tror, man måler, og om spørgsmålet forstås ens af forskellige personer, fx piger og drenge.

Indikatorer

Når man ønsker at undersøge begreber, som ikke kan omsættes til et enkelt ord eller et meningsfuldt spørgsmål, kan man benytte det, man kalder indikatorer, for at indfange begrebet. Skal man fx måle på et barns trivsel, så er det ikke muligt blot at spørge barnet "hvordan har du det?" For at afdække alle dimensioner af begrebet trivsel, vil man fx være nødt til at spørge ind til, hvor ofte barnet har hovedpine, hvor ofte barnet er ked af det, ikke kan sove osv. Indikatorer er altså mål for begreber, som har stor **betydningsvidde**. I et spørgeskema vil en indikator for trivsel derfor bestå af flere spørgsmål, som tilsammen måler barnets trivsel. Herefter kan man vælge at formidle svarene enkeltvis eller samlet. Fx kan der være meget information i at formidle, hvor mange børn der ugentligt har ondt i hovedet. Samtidig vil det også være interessant at se på andelen af børn, som scorer lavt på samtlige trivselsspørgsmål.

Man kan undersøge, om andre allerede har udviklet indikatorer for det begreb, man ønsker at belyse, eller man kan vælge selv at **operationalisere** begrebet. Vælger man selv at udforske, hvad et abstrakt og betydningsmættet udtryk, som fx trivsel, indeholder af betydninger, er det vigtigt at inddrage børn i dette arbejde. Dermed mindskes risikoen for at overse vigtige parametre for trivsel og velvære, som er betydningsfulde for dem, man faktisk spørger i spørgeskemaet.

Enkelthed

Når man udarbejder spørgeskemaer, bør spørgsmålene formuleres så simpelt som muligt, så risikoen for misforståelser eller for flere tolkninger af samme spørgsmål mindskes. Én måde at gøre spørgsmålene simple på er at stille selve spørgsmålet i én sætning og lade eventuel uddybende eller forklarende tekst komme efter selve spørgsmålet. Det er fx uhensigtsmæssigt at spørge: "Når du tænker på dine venner på skolen, tror du så, at de oftere, lige så ofte eller sjældnere drikker seks eller flere genstande på én aften, end du selv gør?" En mere hensigtsmæssig måde ville være at adskille spørgsmålet og den forklarende tekst fra hinanden for at gøre det lettere forståeligt: "Tænk på dine venner på skolen. Hvor ofte tror du, de drikker seks eller flere genstande på én aften?" Derefter kan svarnøglen udgøre en del af det ellers komplicerede spørgsmål, idet den kan lide: "Oftere end mig; lige så ofte som mig; sjældnere end mig." På denne måde opsplittes et langt og indviklet spørgsmål til tre dele – en forklarende tekst, en spørgsmålsformulering og en simpel svarnøgle – hvilket mindsker risikoen for misforståelser og øger **spørgsmålsvaliditeten**. Når man udarbejder spørgeskemaspørgsmål – og i særdeleshed til børn og unge – er det en god idé løbende at vurdere, om spørgsmålene kan forkortes eller forsimples.

Undgå altid dobbeltnegationer som fx: "Har du prøvet ikke at kunne lide at gå i fritidsklub, men ikke kunnet undgå at komme derhen alligevel?" Spørgsmålet er vanskeligt at forstå, fordi der står "ikke" to gange. Ydermere indeholder spørgsmålet det negerede udtryk

”undgå”. Det kunne med fordel omformuleres til: ”Har du prøvet at skulle i fritidsklub, selv om du ikke kunne lide det?”

Genkendelighed

Genkendelighed i formuleringerne er rart, når man besvarer et spørgeskema. Samtidig giver det barnet mulighed for at koncentrere sig om selve indholdet i spørgsmålene i stedet for at forholde sig til evigt skiftende formuleringsmåder. Man kan sørge for genkendelighed ved at anvende de samme formuleringer hele vejen gennem spørgeskemaet. Drejer det sig om spørgsmål, der handler om oplevelser eller adfærd inden for den sidste uge, kan man vælge at starte alle spørgsmål med teksten: ”Tænk på den sidste uge”. Derefter kan det specifikke spørgsmål komme: ”Hvor mange gange har du dyrket sport?”

Neutrale formuleringer

Spørgsmål og svarnøgler i et spørgeskema bør være så neutrale som muligt, så de ikke skaber en tilbøjelighed til at svare på en bestemt måde. Et eksempel på et ikke-neutralt spørgsmål kunne være: ”Synes du ikke, at unge i dag drikker for meget alkohol?” En mere neutral formulering er: ”Hvor enig eller uenig er du i, at unge i dag drikker for meget alkohol?” Den efterfølgende svarnøgle, fx ”helt enig, enig, hverken eller, uenig, helt uenig”, vil give den unge mulighed for at afgive sit svar på en neutral skala. Ligesom selve spørgsmålsformuleringen bør være neutral, skal svarnøglen også være det. Det betyder fx, at der skal være lige mange positive og negative svarmuligheder – med mindre man spørger til en oplevelse, som barnet allerede har angivet som enten positiv eller negativ.

En af de store udfordringer, når man udvikler svarnøgler til spørgsmål, er, når spørgsmålene handler om forbrug, fx tid foran fjernsynet. Som respondent vil man være tilbøjelig til at forsøge at afgøre, hvad der er det ’neutrale’ svar. I praksis betyder det, at den midterste kategori fremstår som neutral – eller som dét ’det almindelige barn’ gør. I det følgende eksempel vil fem timer dagligt blive opfattet som det mest almindelige i svarnøglen som svar på spørgsmålet: ”Hvor mange timer om dagen ser du fjernsyn?” ”0 timer, 1-4 timer, 5 timer, 6-9 timer, 10 timer eller mere?” Man vil typisk sætte sit kryds i fem timer, hvis man oplever, at man ser lige så meget fjernsyn, som de fleste andre – uanset om det reelle forbrug er fem timer eller ej. Her kan de indledende interviews, research på andre analyser af emnet samt omfattende pilottests være med til at kvalitetssikre svarnøglen.

Dækkende svarmuligheder

Det er også vigtigt at sørge for, at svarnøglerne er så udtømmende som muligt. Det betyder, at hver respondent skal kunne finde det svar, som passer lige præcis til hans eller hendes situation, oplevelse, holdning mv. Til spørgsmålet: ”Hvilke voksne bor du sammen med?” er det derfor ikke nok at angive: ”Min mor og far”, ”min mor og hendes kæreste”, ”min far og hans kæreste” som svarmuligheder. Nogle børn bor skiftevis hos hver af de to forældre, nogle børn bor ikke hos nogen af dem, da de er anbragt, nogle børn har kun én

forælder osv. Man kan dog ikke altid sikre sig, at svarnøglen er udtømmende. I de tilfælde kan svarnøglen rumme muligheden for at svare "andet" – eventuelt suppleret af et felt, hvor respondenter selv kan skrive, hvad dette indebærer.

Når man laver svarnøgler, bør man også overveje, om de skal indeholde muligheden for at svare "ved ikke". Ulempen ved denne svarmulighed er, at det indebærer en risiko for, at mange respondenter ikke forholder sig til spørgsmålet, men tager den nemme udvej og sætter kryds i "ved ikke". De samme overvejelser gør sig gældende i forhold til, om svarnøglerne skal indeholde "hverken eller". Der findes ikke et endegyldigt svar på dette, man må i stedet opveje fordele og ulemper ved hvert spørgsmål i spørgeskemaet.

OVERVEJ ISÆR "VED IKKE"-SVARMULIGHED VED FØLSOMME EMNER

Hvis der bliver spurgt til særligt følsomme emner, som fx vold eller spiseforstyrrelser, bør man i højere grad end ellers tilbyde svarmulighederne "ved ikke" og "hverken eller", så man ikke tvinger børnene til at forholde sig til noget meget følsomt. Man bør også altid ved spørgeskemaets afslutning gøre opmærksom på, hvor børnene kan søge hjælp eller rådgivning om emnet.

Åbne svarkategorier

Åbne svarkategorier, hvor respondenterne kan udfylde svaret i et skriv-selv-felt er gode, hvis man vil stille et opfølgende spørgsmål. Det kan eksempelvis være, når et barn har angivet "andet" i et spørgsmål om, hvilke voksne det bor sammen med. En åben svarkategori kan også være anvendelig, hvis undersøgelsen handler om noget, der ikke på forhånd foreligger meget viden om, eller hvor man gerne vil have barnets umiddelbare tanker. Det kan fx være ved spørgsmålet: "Hvilke rettigheder for børn kan du komme i tanke om?" Efterfølgende kan man inddele svarerne i et antal kategorier, så svarene stadig kan bruges i statistiske analyser. Det kan imidlertid være tidskrævende, hvis man har mange respondenter, hvorfor man nøje bør overveje denne mulighed.

PILOTTEST

Inden spørgeskemaet udsendes, bør det pilottestes, for at finde ud af om modtagergruppen forstår spørgsmålene efter hensigten. Pilottests er en slags generalprøve, inden den endelige spørgeskemaudsendelse. Testene kan fx afsløre, om der er spørgsmål, børnene ikke forstår; om der er ufuldstændige svarnøgler; om de synes, spørgsmålene eller rækkefølgen af dem er så kedelige, at de ikke gider gennemføre spørgeskemaet osv. De kan også give en fornemmelse af, hvor lang tid besvarelsene tager, og om teknikken i det hele taget fungerer, som den skal.

Selve pilottesten foregår ved, at en gruppe børn i målgruppen besvarer spørgeskemaet på samme måde, som de øvrige skal besvare det. Undervejs har de imidlertid mulighed for at stille spørgsmål, hvis der er noget, de ikke forstår. Det er også en god ide at drøfte spørgeskemaet med gruppen samlet, når de er færdige, for at høre, om de synes, det var svært at forstå spørgsmålene. Ligesom ved de indledende interviews er det vigtigt, at det ikke er de samme børn, der deltager i pilottests, som er med i selve undersøgelsen, da det kan påvirke undersøgelsens validitet.

DE INDLEDENDE ANALYSER

Når indsamlingen af spørgeskemabesvarelser er slut, begynder de indledende statistiske analyser, hvor man først ser på **svarprocent**, **bortfald** og **repræsentativitet**. De tre forhold hænger nøje sammen og danner grundlag for de efterfølgende analyser af de undersøgte emner (læs om repræsentativitet kapitel 3, s. 73 og bortfald kapitel 3, s. 74).

IDÉER TIL AT SIKRE SVARPROCENTEN

Der er en række greb, man kan bruge for at opnå en høj svarprocent:

- Arrangér en præmie, der kan fungere som incitament for børnene til at svare.
- Informér de voksne, der er sammen med børnene – fx lærere, klubpersonale, sygeplejersker osv. – så godt, at de synes, det er meningsfuldt at lade børnene deltage i undersøgelsen.
- Send venlige remindere til børnene, læreren eller andre relevante voksne i løbet af **svarperioden**.
- Giv de voksne, der skal hjælpe med undersøgelsen, mulighed for at planlægge i god tid.

Efter de indledende analyser kan de egentlige statistiske analyser udarbejdes. Har man ikke selv kendskab til, hvordan kvantitative data analyseres, anbefaler vi, at man allierer sig med en statistikkyndig.

OPFØLGENDE INTERVIEWS

Når man skal fortolke resultaterne fra spørgeskemaet, er det en god idé at få pointerne kvalificeret og nuanceret af målgruppen for undersøgelsen. I den forbindelse kan man gennemføre en række opfølgende interviews. Disse interviews kræver en mere struktureret interviewguide end de indledende interviews, fordi man her vil fremlægge udvalgte resultater fra spørgeskemaet og spørge nærmere ind til dem. Handler undersøgelsen fx om børns forhold til deres forældre, og viser svarene fra spørgeskemaet, at et flertal af børnene taler bedre med mor end far, kunne man fx spørge børnene i interviewene, hvorfor de tror, at det forholder sig sådan.

Svarprocenten angiver, hvor stor en del af børnene i stikprøven, der har besvaret spørgeskemaet.

Bortfaldet omhandler den gruppe af børn, som ikke besvarede spørgeskemaet. Man bør systematisk teste, om bortfaldsgruppen udgøres af en eller flere bestemte grupper, fx i forhold til køn, etnicitet eller bopælssted.

En undersøgelses **repræsentativitet** siger noget om, hvorvidt den gruppe af børn, der har besvaret spørgeskemaet, ligner populationen.

Svarperioden er den tid, man giver respondenterne til at besvare spørgeskemaet. Svarperiodens længde afhænger blandt andet af det ønskede antal besvarelser, og hvor travlt respondenternes hverdag i øvrigt er.

Der er forskel på, hvordan man metodisk bør gå til de opfølgende interviews, afhængigt af om man taler med store eller små børn. De lidt ældre børn kan man præsentere for et udvalg af resultaterne fra en undersøgelse enten i form af procenttal eller ved at fortælle dem, at halvdelen af alle børn, stort set alle eller kun ganske få børn har ment eller oplevet noget bestemt, og herefter spørge ind til, hvad de tænker om det. Man kan fx spørge: "Hvorfor tror I, at så mange mener det?", "hvad er det udtryk for?", eller "har I selv oplevet noget lignende?" Denne type spørgsmål er i princippet også udgangspunktet ved de opfølgende interviews med yngre børn, blot vil man være nødt til at forsimple præsentationen af spørgeskemaresultaterne mest muligt, da denne aldersgruppe ikke på samme måde kan forholde sig til, hvad der er mange eller få. Men de kan godt byde ind med deres egne perspektiver og tolkninger på baggrund af deres forståelseshorisont.

Uanset hvilke resultater spørgeskemabesvarelserne giver, er det en god idé at foretage opfølgende interviews, fordi de kvalitative nuanceringer i sig selv har en værdi. Børnene, der deltager i de kvalitative interviews, er ikke nødvendigvis repræsentative for dem, der har deltaget i spørgeskemabesvarelserne, så man skal huske, at man ikke kan bruge deres fortællinger som generaliseringer. De fungerer som nuancer og uddybninger af de statistiske analyser.

Ligesom med de indledende interviews afhænger antallet af interviews af, hvornår man synes, emnet er belyst tilstrækkeligt.

HVIS DU VIL VIDE MERE

- Andersen, Dines og Annemette Kjærulff (2003): *Hvad kan børn svare på? – Om børn som respondenter i kvantitative spørgeskemaundersøgelser*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Andersen, Dines og Mai Heide Ottosen (red.) (2002): *Børn som respondenter*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Andersen, Lars Ørum og Karsten Ull Jakobsen (2004): *Introduktion til statistik med SPSS*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.